

Aan de woordvoerders asielbeleid van de Commissie
Vreemdelingen- en asielbeleid in de Tweede Kamer



Defence for Children
Save the Children
Stichting de Vrolijkheid
VluchtelingenWerk Nederland

CC: Dhr. E. van der Burg, staatsecretaris van Justitie en Veiligheid

Leiden, 25 januari 2024

Betreft: Inbreng Werkgroep Kind in azc t.b.v. de begrotingsbehandeling
asiel en migratie, 29 januari 2024

Geachte woordvoerders,

De Werkgroep Kind in azc is een coalitie van Defence for Children Nederland, VluchtelingenWerk Nederland, Stichting de Vrolijkheid en Save the Children Nederland. De Werkgroep is opgericht in 2010 omdat uit het onderzoek 'Kind in het centrum: Kinderrechten in asielzoekerscentra' bleek dat de asielopvang voor kinderen niet voldeed aan de eisen van het VN-Kinderrechtenverdrag. De leden van de Werkgroep bundelen sindsdien hun krachten om zich in te zetten voor de rechten van kinderen in de asielopvang om hun situatie te verbeteren. Dat doen wij ook in aanloop naar de begrotingsbehandeling asiel & migratie. Wij leggen u hierbij urgente kwesties en praktische aanbevelingen voor, die gericht zijn op het verbeteren van de levensomstandigheden en het beschermen van de rechten van kinderen in de asielopvang.

Kinderen zijn de meest kwetsbare groep binnen de groep asielzoekers. Hun welzijn, ontwikkeling en veiligheid vereisen uw onverdeelde aandacht en onmiddellijke actie. Daarom benadrukken wij de volgende punten en doen wij op basis daarvan enkele aanbevelingen:

Doelgroepbeperking heeft negatieve gevolgen voor kinderen

Veel gemeenten stellen nog steeds eisen aan de nationaliteit, leeftijd en sekse van asielzoekers die ze willen opvangen. Deze praktijk van doelgroepbeperking heeft vergaande gevolgen voor het welzijn van kinderen. Als een gemeente aangeeft wel vrouwen en kinderen te willen opvangen, wordt deze groep in de praktijk vanuit een andere (tijdelijke nood)opvanglocatie overgeplaatst. Dit leidt er toe dat, om de staatsecretaris te citeren tijdens zijn verdediging van de Spreidingswet op 16 januari jl. 'de zwakste mensen in de slechtste opvang' terecht komen. Deze verhuizingen hebben een grote impact op kinderen. De onzekerheid over hun toekomst, de beperkte toegang tot essentiële voorzieningen als onderwijs en gezondheidszorg en het gebrek aan stabiliteit leiden tot aanzienlijke stress en angst onder vele kinderen. Uiterst wrang is het feit dat er mede door deze doelgroepbeperking plekken op scholen rond reguliere opvanglocaties leeg staan door gebrek aan daar verblijvende schoolgaande kinderen. We roepen er met klem toe op dat de staatsecretaris en het COA deze praktijk resoluut beëindigen, het belang van het kind expliciet vooropstellen en zo stabiliteit en continuïteit voor deze kinderen bevorderen.

De recent ingediende motie van het lid Koekoek (Volt)¹ benadrukt terecht het belang van stabiliteit in het leven van een kind. De huidige frequentie van verhuizingen ondermijnt juist die stabiliteit en verhindert zodoende een gezonde ontwikkeling van deze kinderen. Voortdurende verhuizingen verstoren niet alleen educatieve trajecten, maar ook het fundamentele gevoel van veiligheid en verbondenheid. Wij pleiten ervoor dat het verplaatsen van kinderen tot een absoluut minimum wordt beperkt en dat het belang van het kind en de impact van een besluit op kinderen in alle besluitvorming wordt meegewogen. De aangenomen motie stemt hoopvol dat naar deze oproep wordt geluisterd. We vragen u deze ontwikkeling nauwgezet te volgen en de staatsecretaris hieraan te blijven herinneren.

Een 'contactpersoon kind' op alle (crisis)noodopvanglocaties en een snel einde aan het verblijf van kinderen aldaar

De afwezigheid van een vast aanspreekpunt voor kinderen op (crisis)noodlocaties is een significant hiaat in de opvang en de zorg. Kinderen en hun ouders worstelen om hun weg te vinden in een vaak complex systeem van zorg- en dienstverlening. Een 'contactpersoon kind' van COA kan fungeren als een baken van stabiliteit, biedt een luisterend oor, en waarborgt de rechten en het welzijn van het kind. Dit is geen luxe, maar een noodzaak. Al bij de begrotingsbehandeling in 2023 werd de motie Piri / Kröger² aangenomen: voor elke opvanglocatie een speciaal aangewezen contactpersoon kind aanstellen. Wat zijn hiervan de resultaten?

Het aantal (crisis)noodopvanglocaties is de afgelopen jaren enorm gestegen. De helft van alle asielzoekers verblijft inmiddels op een (crisis)noodopvang, laat het recente onderzoek van VluchtelingenWerk zien³. Onder hen zijn veel kinderen. Voor die kinderen zijn er op veel plekken geen aparte speelruimtes beschikbaar en worden er niet of nauwelijks activiteiten georganiseerd. Deze locaties mogen voldoen aan lagere kwaliteitseisen en zijn mede daardoor volgens de Werkgroep Kind in azc niet geschikt voor kinderen vanwege hun bijzondere kwetsbaarheid. De uitvoering van de spreidingswet biedt de kans om het verblijf van kinderen in (crisis)noodopvanglocaties een halt toe te roepen. We verzoeken u om dit expliciet als doel te stellen en daarop aan te dringen.

Zorgen over (beperkte) psychische zorg voor kinderen:

De psychische zorg voor kinderen in azc's is ontoereikend. Kinderen die te maken hebben gehad met traumatische ervaringen tijdens hun vlucht kunnen niet onbehandeld blijven. Gespecialiseerde zorg en aandacht voor hun emotionele en psychische welzijn zijn cruciaal voor hun herstel en toekomstige ontwikkeling. Wij vragen u bij de staatsecretaris aan te dringen op een significante verbetering in de signalering, doorverwijzing, beschikbaarheid en kwaliteit van psychische zorg voor deze kwetsbare groep.

¹ Motie van de leden Koekoek en Ceder over de belangen van het kind meenemen als criterium in het plaatsingsbeleid ([19637-3185](#))

² Motie van de leden Piri en Kröger over voor elke opvanglocatie een speciaal aangewezen contactpersoon kind aanstellen ([36200-VI-29](#))

³ <https://www.vluchtelingenwerk.nl/nl/artikelen/persbericht/rapport-steeds-meer-mensen-de-noodopvang-maar-situatie-nog-steeds-onmenselijk>

Het belang van veerkracht

Tegenslag en traumatische ervaringen kunnen leiden tot toxische (langdurige, chronische) stress, verhoogde niveaus van angst en verdriet die bij kinderen op verschillende manieren tot uiting komen. Dit kan een verdere negatieve invloed hebben op de ontwikkeling en geestelijke gezondheid van kinderen op de korte en lange termijn. Met laagdrempelige steun wordt het stressniveau van kinderen verminderd - wat stabiliteit, veiligheid, geborgenheid en voorspelbaarheid biedt - en hun psychosociale welzijn en veerkracht vergroot waardoor zij zich beter kunnen ontwikkelen. Het is aan te bevelen om landelijke kinderactiviteiten in de asielopvang, zoals TeamUp, Time4you en de kunstprojecten van De Vrolijkheid structureel op te nemen in het aanbod op alle opvanglocaties.

Onderwijs aan kinderen in de asielopvang

In aanvulling op bovenstaande punten, willen wij speciale aandacht vragen voor de problematiek rondom onderwijs voor kinderen in (crisis)noodopvanglocaties, zoals gedocumenteerd in het eerder genoemde recente onderzoek van VluchtelingenWerk. De toegang tot onderwijs is een fundamenteel recht en vormt de basis voor de toekomst van deze kinderen. Het huidige tekort, met name op het middelbaar onderwijs, is onacceptabel en vereist onmiddellijke aandacht en actie.

Wij verzoeken u met klem deze inbreng mee te nemen in uw overwegingen en acties tijdens de begrotingsbehandeling. Het is onze collectieve verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de rechten, veiligheid, en het welzijn van deze kinderen worden gewaarborgd.

Tessa Terpstra
Voorzitter Werkgroep Kind in azc